

Атамас Олександр Петрович

Кандидат економічних наук, доцент

ORCID: 0000-0002-7511-8586

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

3.2. Аналіз сучасних підходів до формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави: від теорії до практики

В аспекті перетворень макроекономічного характеру, додатковими елементами узагальненої системи розвитку інвестиційного клімату економіки держави є відсутність узагальненої цілеспрямованої стратегії залучення додаткового інвестиційного капіталу, низький рівень захисту прав та законних інтересів інвесторів, негативний імідж держави на світовій арені.

Дослідженням проблематики розкриття сутнісної категорії інвестиційної привабливості, як окремої складової інвестиційної адженди на макроекономічному рівні, опікувалось багато як вітчизняних, так і закордонних науковців. Зокрема, фундаментальними, в рамках означеної проблематики, є наукові роботи таких вчених, як: І. Бланк, Л. Борщ, В. Бочаров, Т. Майорова, А. Пересада, О. Удалих, В. Федоренко, У. Шарп та багато інших. Дослідники аналізують означену проблематику досить різносторонньо, акцентуючи увагу на основних засадах формування та моніторингу рівня інвестиційної привабливості макроекономічного характеру.

Наприклад, у результатах своїх наукових досліджень І. Безп'ята акцентує увагу на необхідності забезпечення моніторингу стану розвитку інвестиційного клімату економічної системи держави на макроекономічному рівні, ґрунтуючись на засад всеохоплюючого впливу державного контролю у відповідній сфері діяльності.

В свою чергу, І. Бондарчук, В. Кирилова, Н. Клименко, М. Колісника наголошують на формуванні виключно окремих елементів забезпечення моніторингу стану інвестиційної привабливості національної економічної системи в аспекті державного менеджменту.

Однак, Т. Максимова, В. Мартиненко, А. Мерзляк, В. Пшенична акцентують увагу на комплексі відповідних складових елементів забезпечення формування високого рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави, досліджуючи як макро-, так і мезо- чи мікрорівень концептуальних засад її формування.

Проблема забезпечення формування високого рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави висвітлено у роботах таких вчених, як: Т. Кубах, М. Мельник, Н. Навроцька, І. Новак, М. Оробчук, А. Пешка, С. Сухінова, В. Терещенко, О. Чемерис, О. Шабанова, К. Шафранова, О. Гаврилюко, К. Малько, О. Оніщенко, Г. Фролова, О. Шевердіна та багато інших.

Високо оцінюючи практичний внесок означених науковців у дослідження концептуальних засад розкриття теоретико-методологічних та практичних аспектів формування високого рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави, необхідним є додаткове розкриття сутнісних характеристик основоположних елементів формування інвестиційної привабливості, її принципів, факторів впливу на загальний рівень конкурентоспроможності національної економічної системи та її позиціонування на світовому ринку.

Необхідним є аналіз спектру особливостей формування інвестиційної привабливості національної економічної системи на різних ієрархічних рівнях державного менеджменту. В даному контексті, одним із основних проблемних аспектів є ототожнення дефініції «інвестиційна привабливість» та «інвестиційний клімат» між собою, що є помилковим за своєю суттю. Поняття категорії «інвестиційний клімат» охоплює більш широке розуміння спектру відповідних складових елементів інвестиційної активності на макроекономічному рівні. Відповідна економічна категорія є основоположною при визначенні остаточного рішення потенційного інвестора щодо доцільності вкладення капіталу в економічну систему держави. У літературних джерелах виокремлено різноманітні підходи до визначення трактування та надання концептуальних характеристик дефініції «інвестиційна привабливість» [1-10], розрізняється виокремлення змісту та класифікаційних ознак інвестиційної привабливості економічної системи держави. Інвестиційну привабливість економічної системи держави можна розглядати:

- у ролі сукупності різноманітних факторів впливу;
- у ролі сукупності рішень на основі цілей потенційного інвестора;
- у ролі характеристики співвідношення доходності та ризику.

Кожна із означених економічних концепцій виокремлює парадигму інноваційної активності в спектрі залучення додаткового інвестиційного капіталу на макроекономічному рівні, реалізації стратегічних векторів забезпечення досягнення довгострокових стратегічних пріоритетів сталого розвитку національної економічної системи. При формуванні стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави використовуються різноманітні підходи (рис. 1).

Деталізація та ґрунтовний глибинний аналіз спектру формування сучасних підходів до відтворення

стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави дозволить об'єктивно оцінити стратегічні пріоритети національної економічної системи у концептуальних засадах трансформаційних економічних перетворень. Наприклад, факторний підхід ґрунтується на виокремленні спектру позитивних та негативних, прямих та опосередкованих факторів впливу на визначення рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави. Концептуально, вчені виокремлюють цілий спектр різноманітних факторів впливу на рівень інвестиційної привабливості економіки держави. Однак, в економічній літературі не виокремлено узагальненого єдиного підходу до визначення спектру впливу та наявних характеристик факторів формування рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави. Кожен із означених факторів як прямого, так і опосередкованого впливу на формування рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи має сукупність як позитивних, так і негативних аспектів, вплив яких зумовлює проблематику забезпечення високих рейтингових позицій України на світовій арені.

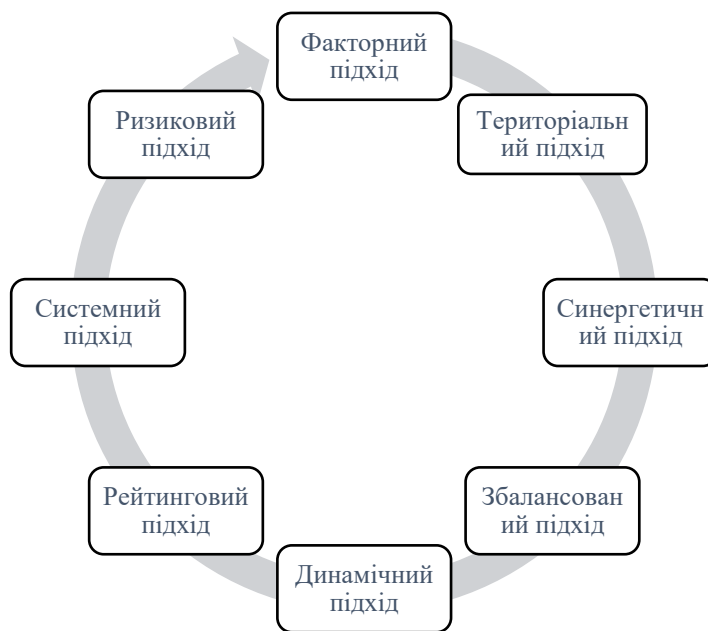


Рис. 1. Перелік сучасних підходів до формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави*

* узагальнено та сформовано автором на основі [5-10]

В цілому, систематизація факторів впливу на формування рівня інвестиційної привабливості економіки створюють умови для прийняття швидких і виважених управлінських рішень менеджментом макроекономічного рівня. Наступним у контексті проведення відповідного аналізу є ризиковий підхід до формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави. При даному підході обумовлюється парадигма становлення двох основних напрямів, а саме:

- 1) інвестиційна привабливість;
- 2) інвестиційний ризик.

Компіляція двох відповідних складових елементів обумовлює прагматичність та неупередженість теоретико-методологічного дослідження, ґрунтуючись на засад синергетичного ефекту. Відтак, прихильники даного підходу аргументують концептуальні засади формування інвестиційної привабливості економічної системи держави акцентуючи увагу на двох основоположних аспектах, а саме: рівень досягнення реалізації комплексу інвестиційних рішень макроекономічного спектру та прагматичність інвестиційної адженди макроекономічного рівня. Наступним в контексті аналізу сучасних підходів до формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави є територіальний підхід. Представники відповідного підходу [5-7] акцентують увагу на формуванні інвестиційної привабливості економічної системи держави на різних рівнях менеджменту. Особливістю представленої ієрархії формування інвестиційної привабливості національної економічної системи, в контексті впливу аспектів глобалізаційних зрушень, є відтворення парадигми інвестиційної привабливості від основоположного базового рівня – до формування інвестиційної привабливості на рівні національної економічної системи.

Синергетичний підхід оснований на виокремленні основних аспектів формування високого рівня інвестиційної привабливості та всесторонньої зацікавленості як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів у

реалізації спектру управлінських рішень щодо доцільності інвестування у проекти або програми державного рівня. При аналізі даного підходу визначено, що думки вчених щодо доцільності залучення додаткового інвестиційного капіталу в національну економічну систему є досить діаметральними. Якщо одні науковці наголошують на необхідності обов'язкового залучення додаткового інвестиційного капіталу до економічної системи країни, то інші – діаметрально проти такої думки та наголошують на формуванні цілого спектру відповідних негативних факторів впливу на рівень інвестиційної привабливості економічної системи держави.

Системний підхід до формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави наголошує на трактуванні інвестиційної привабливості як певної системи сукупностей факторів оточуючого економічного середовища.

Збалансований підхід привертає увагу щодо наявності та рівності залучення як реальних, так і фінансових інвестицій у національну економічну систему. Проте, в економіці України суттєво переважають реальні інвестиції, що потребує постійного моніторингу податкової політики держави. При реалізації суттєвих змін у податковій політиці держави та запровадження спектру суттєвих інфляційних коливань, – ступінь реалізації реальних інвестицій суттєво знижується.

Наступним в контексті аналізу означеної проблематики є рейтинговий підхід. В аспекті сьогодення одним із найбільш поширених методів оцінки стану економічної системи будь-якої країни світу є рейтингові оцінки та рейтингові індекси. У контексті повномасштабного воєнного вторгнення на територію України, моніторинг стану інвестиційної привабливості національної економічної системи ускладнено спектром відповідних факторів як внутрішнього, так і зовнішнього впливу. Однак, синергетичний ефект запровадження рейтингової оцінки стану інвестиційної привабливості економіки формує пріоритети для стабілізації економічної ситуації та прийняття виважених управлінських рішень. Використання рейтингових моделей та індексів формує передумови для комплексного всеохоплюючого аналізу стану рейтингової оцінки економічної системи держави, порівняльних аспектів стану національної економіки, виявленні шаблонних стереотипів рейтингових оцінок та акцентуванні уваги на першочергових економічних завданнях і пріоритетах. Аналіз рейтингового оцінювання розвитку інноваційної діяльності в країні базується на комплексному аналізі проблемних аспектів та оцінці позицій міжнародними рейтинговими агентствами у комплексному поєднанні показників різноманітних індексів. Динамічний підхід є останнім в концепції аналізу представленого переліку сучасних підходів до формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави. Динамізм інвестиційної привабливості може негативно впливати на стабільність економічної системи держави. Оцінка спектру економічних показників рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи потребує постійного моніторингу, глибинної аналітики та постійного динамізму рішень у сфері забезпечення інвестиційної привабливості економіки держави та прийняття рішень рівня державного менеджменту. Відповідна економічна ситуація може суттєво ускладнити розуміння потенційним інвестором реальної картини інвестиційної привабливості національної економічної системи та відмову від інвестування додаткового капіталу. Отже, при всьому різноманітті підходів до вивчення реалізації «інвестиційна привабливість економічної системи держави», – дане проблемне питання не досліджено у повній мірі. Необхідним є конструктивний огляд означених концептуальних підходів до формування спектру складових елементів реалізації «інвестиційна привабливість економічної системи держави» та визначення їх синергетичного ефекту в умовах глобалізаційних трансформацій та економічних перетворень.

Парадигма інвестиційної привабливості економічної системи держави зумовлює інноваційність спектру економічних перетворень в аспекті забезпечення комплексних інвестиційних рішень. В умовах складних економічних перетворень та постійних коливань необхідним є пошук дієвого інструментарію забезпечення формування інвестиційної привабливості економічної системи держави із врахуванням досвіду розвинених держав світу, акцентуючи увагу на системі рейтингового оцінювання стану інвестиційної привабливості економіки за даними міжнародних рейтингових агентств та асоціацій. Методологічні підходи до діагностування стану інвестиційного клімату національної економічної системи є різноманітними та неузгодженими між собою. Кожна міжнародна рейтингова агенція використовує набір власних економічних показників відповідної рейтингової оцінки, ґрунтуючись на власних міркуваннях та баченні, відібраної для експертного методу оцінювання, спеціальної групи відповідних фахівців. Вивченню проблем формування узагальнених індикативних показників рейтингової оцінки інвестиційної привабливості економічної системи держави присвячено роботи багатьох науковців. Наприклад, В. Вітлінський, В. Гранатуров, Л. Долінський, А. Камінський досліджували спектр забезпечення основ економіко-математичного моделювання визначення ступеню впливу реальних економічних ризиків та загроз на формування інвестиційної привабливості економічної системи держави.

В. Смесова, Г. Пилипенко, М. Іванова, Р. Карпенко досліджували фактори прямого та опосередкованого впливу на формування високого рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави, її позиціонування та світові арені. Крім того, дослідники розкривали концептуальні основи парадигми прийняття управлінських рішень інвестором при реалізації проєктів та програм державного рівня із залучення додаткового інвестиційного капіталу.

У. Шарп, Є. Альтман, Т. Бартон, Є. Бригхем та багато інших у своїх науково-дослідних роботах розкривали сутнісну характеристику дослідження концептуальних засад формування методологічних підходів оцінювання рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави. Крім того, міжнародні рейтингові агентства Standard & Poor's (S&P Global Ratings), Moody's Investor's Service та Fitch Ratings Inc досліджують засади формування основ взаємозв'язку між рівнем інвестиційної привабливості держави та показником її конкурентоспроможності, ділової активності, інвестиційної стабільності на світовій арені. Додатковим аспектом важливості означених рейтингових оцінок є врахування результатів теоретико-методологічних та практичних основ відтворення рейтингових оцінок закордонними науковцями. За результатами аналітичних звітів та наукових висновків [7-9], вченими здійснювався аналіз якості кредитних рейтингових оцінок держав світу, формувалась інформаційна цінність означених рейтингових оцінок в залежності від часових проміжків та кінцевих завдань здійснення рейтингових оцінок. Відтак, рейтингові оцінки, що здійснені у суттєвих часових проміжках, можуть мати неточності у концептуальних засадах основних економічних розрахунків та забезпечувати суттєву похибку при реалізації відповідних економіко-математичних розрахунків у довгостроковій перспективі. Найбільш проблемними є індикативні економічні показники, що неможливо узагальнити у розуміння спектру реалізації відтворювального ефекту, додаткового дослідження потребують фактори оточуючого економічного середовища та їх визначна роль при реалізації комплексу рішень рівня формування інвестиційної привабливості національної економічної системи.

Враховуючи багатоаспектність вирішення означеної проблематики одним із найбільш часто вживаних варіантів оцінювання рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави є метод рейтингового оцінювання. Відповідний метод ґрунтується на проведенні оцінки рівня інвестиційної привабливості економіки за рахунок виокремлення різноманітних індикаторів та економічних показників та їх групування і рейтингування різноманітними інституціями та міжнародними і вітчизняними агенціями на різних рівнях. Проте, відповідна система оцінки рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави має як позитивні, так і негативні аспекти впливу на формування стратегічних векторів довгострокового економічного розвитку, врахування інноваційних аспектів його забезпечення та реалізації комплексу трансформаційних зрушень. Рейтингове оцінювання рівня інвестиційної привабливості економіки держави формується на основі виокремлення певних етапів.

Основні етапи рейтингового оцінювання рівня інвестиційної привабливості економіки держави, за сучасними традиційними методиками, можливо сформулювати у наступному вигляді (рис. 2).

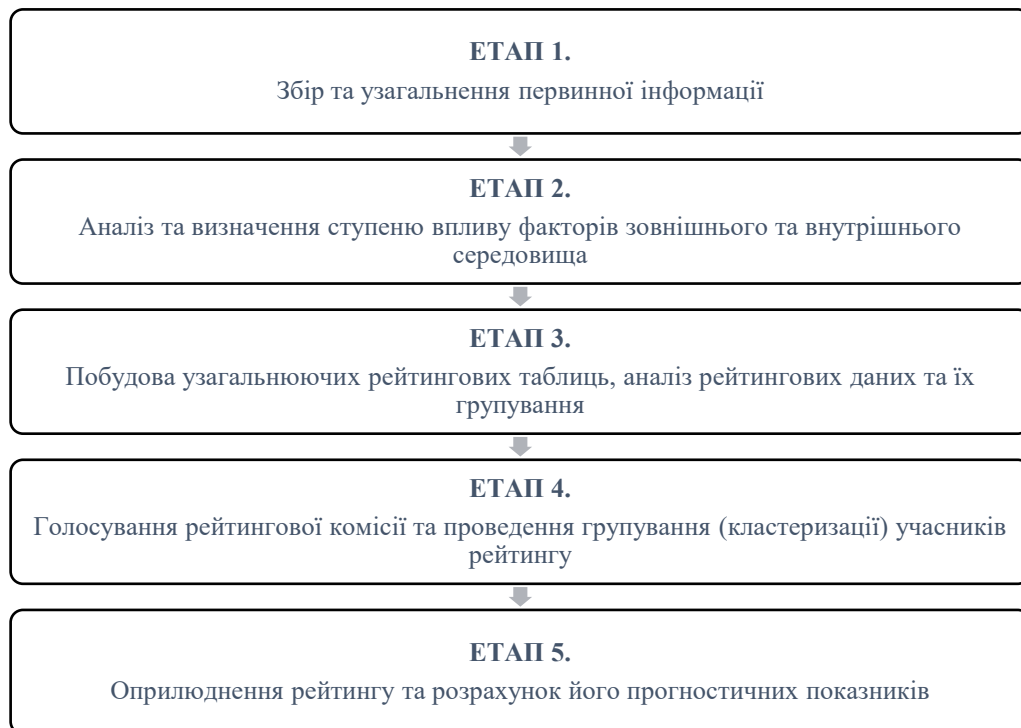


Рис. 2. Перелік основних етапів проведення рейтингового оцінювання рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави*

* розробка автора

На сьогоднішній день визначено, що залучення додаткового інвестиційного капіталу є рушійною силою для реалізації спектру відповідних економічних зрушень на макроекономічному рівні. Збір та аналіз даних економічних показників різноманітного напрямку, з метою оцінювання рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави, проводиться різноманітними міжнародними агентствами та організаціями, серед яких такі, як:

- Міжнародний валютний фонд;
- Організація Об'єднаних Націй;
- Світовий банк та інші.

Наразі, ґрунтуючись на матеріалах проведених наукових досліджень в концепції визначення основоположних аспектів формування рейтингових оцінок рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи [6, 8, 10], виявлено, що найчастіше методологічні принципи та засади формування рейтингових оцінок міжнародних агентств та асоціацій є непрозорими, незрозумілими, а при формуванні рейтингових списків держав-учасниць рейтингової оцінки допускаються маніпуляції та помилки у розрахунках узагальнених індикативних економічних показників. Ґрунтуючись на результатах представлених рейтингових оцінок міжнародних агентств та інституцій, потенційним інвестором приймається рішення щодо доцільності вкладання додаткового інвестиційного капіталу в економічну систему держави.

Таким чином, для прийняття зважених інвестиційних рішень в аспекті реалізації проєктів та програм макроекономічного рівня необхідним є проведення комплексного аналізу рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи, враховуючи багатогранність та багатоаспектність означеної економічної категорії. Парадигма трансформаційних економічних перетворень зумовлює потребу забезпечення можливості прогнозування коливань кон'юнктури інвестиційного ринку з метою визначення стратегічних пріоритетів забезпечення видозмін. Однак, означену проблематику доцільно аналізувати з позиції двох площин, а саме:

- у першій площині увага акцентується на необхідності забезпечення розрахунку прогностичних даних щодо динаміки та зміни кон'юнктури інвестиційного ринку;

- у другій площині необхідним є виявлення мотивів інвестора щодо прийняття позитивного рішення про інвестування в об'єкт (проєкт), перешкод для здійснення інвестиційної діяльності (негативні фактори на макро – і мікрорівні), формування цільової групи потенційних інвесторів, з котрими надалі, за допомогою маркетингового інструментарію, перешкод для здійснення інвестиційної діяльності (негативні фактори на макро – і мікрорівні), формування цільової групи потенційних інвесторів, з котрими надалі, за допомогою маркетингового інструментарію (розроблятиметься повноцінний комплекс маркетингу), буде налагоджена конструктивна співпраця.

Отже, існує доцільність впровадження принципів цілеспрямованої діяльності у напрямку підвищення інвестиційної привабливості національної економіки, активізації зусиль щодо залучення інвестиційних ресурсів та пошуку перспективних шляхів інвестування. Особливістю даного аспекту є виокремлення інвестиційної привабливості економічної системи держави як окремої характеристики рівня її конкурентоспроможності, наявності формування стратегічних пріоритетів та відтворення різноманітних орієнтирів економічних зрушень у середньо- та довгостроковій перспективах. Світова практика використовує велике різноманіття комплексного агрегування індикативних показників з метою їх адаптування до сучасних вимог інвестиційного ринку та забезпечення високого рівня конкурентоспроможності національної економічної системи на світовій арені. Обумовлюються такі особливості необхідністю запровадження новатики трансформаційних економічних зрушень та парадигми інноваційного відтворення забезпечення інвестиційної активності держав світу. Основні напрями державної політики в сфері впроваджується інструментарію інноваційної оцінки рівня інвестиційної привабливості економічної системи представлено на рис. 3 та виокремлюють два концептуальні основоположні складові елементи, а саме:

- 1) формування інвестиційної активності;
- 2) формування стратегічних пріоритетів.

Від характеру всеохоплюючих трансформаційних перетворень та специфікації економічних розрахунків, в межах означених складових елементів, – необхідним є відтворення основ забезпечення напрямів державної політики у сфері стратегічних векторів забезпечення економічного розвитку в аспекті глобалізаційного впливу світової економічної системи та аспектів повномасштабного воєнного вторгнення на територію України. Ґрунтуючись на матеріалах проведеного наукового дослідження, можна стверджувати про необхідність неупередженої оцінки рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави із врахуванням спектру відповідних всеохоплюючих економічних елементів.

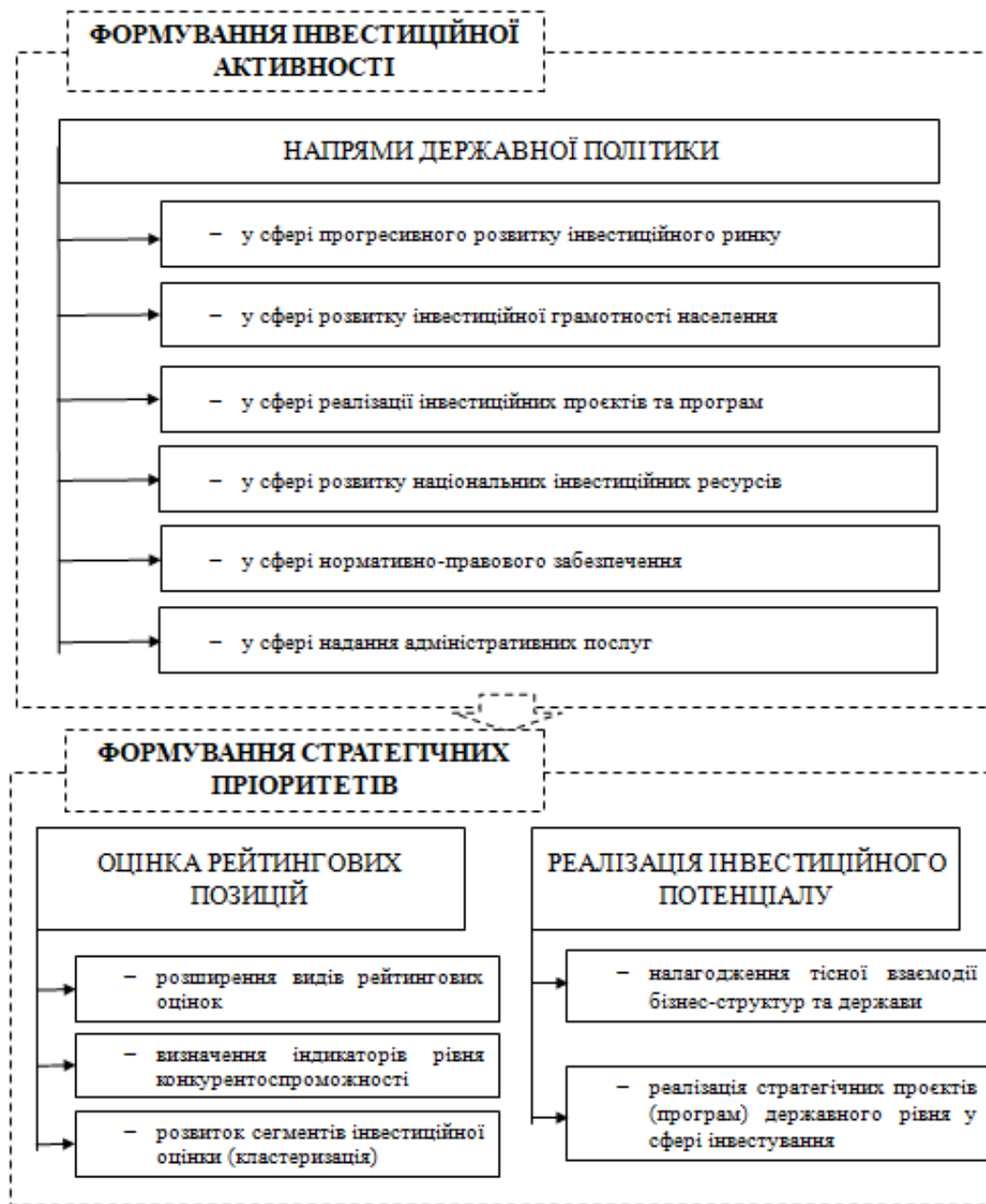


Рис. 3. Основні напрями державної політики в сфері впровадження інструментарію формування інноваційної оцінки рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави*

* розробка автора

Таким чином, для прийняття виважених інвестиційних рішень необхідним є врахування спектру особливостей прогностичних показників та запровадження рейтингової оцінки рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави із врахуванням інноваційності та характеру трансформаційних перетворень. Парадигма трансформаційних економічних перетворень в аспекті формування рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави наголошує на необхідності пошуку сучасного інструментарію забезпечення формування високого рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави.

Обсяг капітальних інвестицій в економіку України у період з 2010 по 2020 роки представлено на рис. 4.

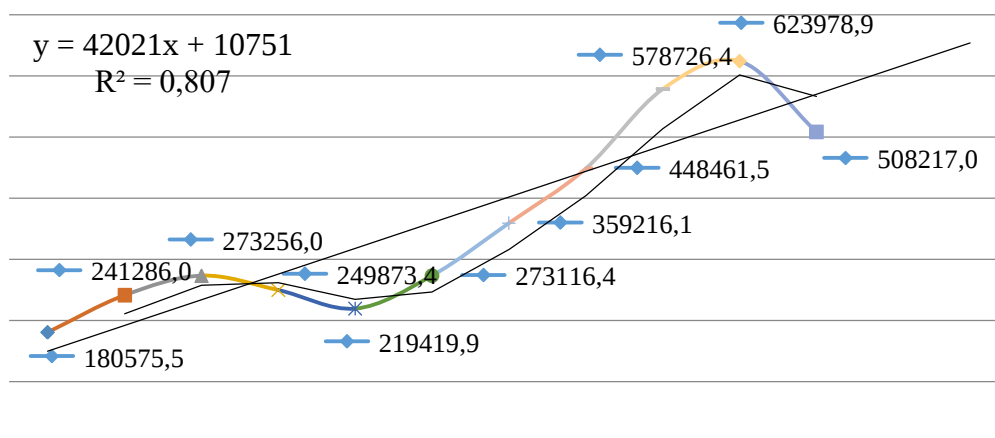


Рис. 4. Обсяг капітальних інвестицій в економіку України у період 2010 – 2020 рр., млн. грн.

* дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та за 2014-2019 роки без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

** проаналізовано та ілюстровано автором на підставі [1, 3]

На рис. 4 представлено обсяг капітальних інвестицій в економічну систему держави з метою ілюстративного представлення суттєвого зниження притоку інвестиційного капіталу та ускладнення концептуальних засад формування відповідних економічних категорій.

Комплексно означену проблематику є можливим сконцентрувати на необхідності забезпечення узагальнених економічних даних відповідної оцінки рівня інвестиційної привабливості економіки держави та групування держав-учасниць рейтингової оцінки за рівням інвестиційної привабливості в залежності від об'єктивних економічних потреб та часових проміжків. Від ефективності діяльності економічної системи держави та рівня її інвестиційної привабливості залежить прогресивний розвиток, трансформаційні зміни та інноваційність економіки світу в цілому. Подолання міждержавних диспропорцій стає рушійною силою і головною умовою забезпечення залучення додаткового інвестиційного капіталу в економіку держави. Таким чином, обсяг залучення капітальних інвестицій в економіку України є одним із основоположних факторів у прийнятті рішення щодо доцільності вкладання інвестиційних коштів в ту чи іншу державу світу.

Сьогодні все ще не існує єдиної методики щодо оцінки інвестиційної привабливості країни, яка б ґрунтувалася на оцінці економічних, соціальних, політичних, нормативно-правових та інших чинників впливу, тому для оцінки інвестиційної привабливості потрібно використовувати декілька методик у комплексі [8].

Головні проблеми, що заважають ефективному інвестиційному розвитку регіонів України представлені на рис. 5.

Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство Дніпропетровської обласної ради активно співпрацює з FDI Intelligence – найбільшим у світі центром аналізу прямих іноземних інвестицій. Таке визнання додає вагомих переваг для підкреслення інвестиційної спроможності області. Таким чином, першочергового вирішення потребує питання забезпечення гарантій безпеки інвестиційного капіталу у воєнний і післявоєнний періоди. Зокрема, з метою мінімізації відповідних ризиків можливим є застосування варіанту страхування інвестиційних ризиків з боку міжнародних організацій. Однією з організацій, що вже має практику з країнами, де велися бойові терористичні дії, є – Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій, яке входить до групи Світового банку. Зараз важливим кроком є розроблення стратегії формування інвестиційних ресурсів, яка є важливим елементом не тільки інвестиційної, але і фінансової стратегії розвитку країни загалом [9].

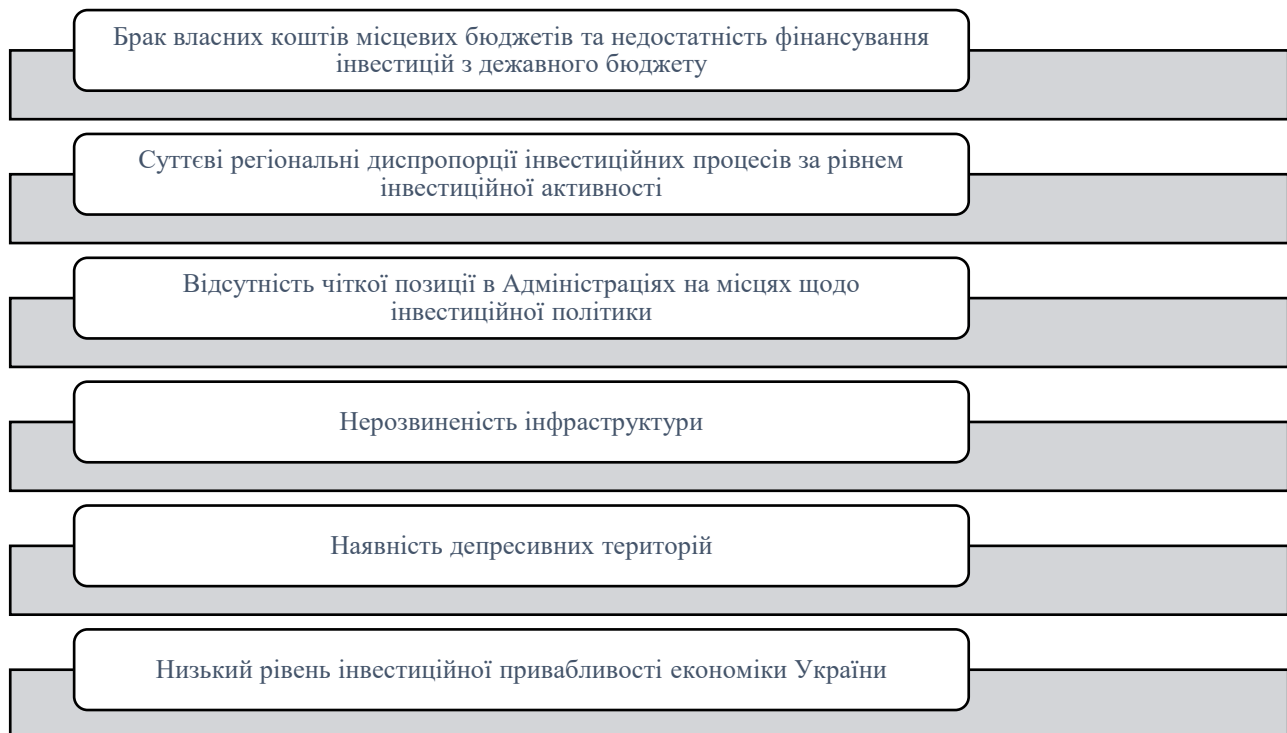


Рис. 5. Проблеми ефективного інвестиційного розвитку регіонів України, 2023 р.*

* проаналізовано та ілюстровано автором на підставі [1, 8]

Відтак, особливого значення набуває необхідність забезпечення зрушень економічних трансформаційних аспектів у сфері формування інвестиційної привабливості національної економічної системи та визначення її ролі у прийнятті рішень щодо доцільності вкладання додаткового інвестиційного капіталу потенційними інвесторами. В цілому, аспекти формування інвестиційної привабливості економічної системи зумовлюють необхідність реалізації спектру зрушень макроекономічного характеру з метою формування парадигми інвестиційної новатики та формування стратегічних пріоритетів.

Інструментами реагування у ситуації, що склалася в Україні, стали: запровадження податкових пільг, створення різноманітних програм переміщення бізнесу (разом з обладнанням та робочою силою) із регіонів, постраждалих від військових дій, у відносно безпечні регіони країни, заморожування виплат за кредитними та іпотечними угодами, надання безвідсоткових позик та субсидій фермерам на посівну кампанію, а також фінансові допомоги тимчасово переселеним особам тощо [5].

Отже, забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості є не лише рушійною силою трансформаційних економічних зрушень, а й процесом втілення стратегічних ініціатив, ключовим елементом прогресивного становлення та розвитку.

Джерела.

1. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. Економіка і суспільство. 2017. Випуск № 9. С. 260-264.
2. Небрат В. В., Корніяк О. В. Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного періоду. Грааль науки. 2022. № 16. С. 31-34.
3. Панухник О. В. Війна та український бізнес. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах. 2022. С. 32-34. URL: <https://cutt.ly/R6koKHf>
4. Прямі іноземні інвестиції. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2015>.
5. Рзаєв Г. І., Вакулова В. О. Методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні країни та перспективи їх використання в економічному аналізі. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 3(1). С. 137-143.
6. Швець Ю. О., Бурдило О. В. Оцінка інвестиційного клімату в Україні: стан, проблеми та шляхи його поліпшення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 12, частина 2. 2017. С. 165-168. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/37.pdf.
7. Спіфанова, І., Джеджула, В., Косарук, О., Сауляк, А. Управління інвестиційним потенціалом підприємств харчової промисловості. InnovationandSustainability, 2022. № 2. С. 8-17.
8. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL: <https://cutt.ly/L6koSMv/>
9. Мельник А. В., Гук О. В. Механізм забезпечення інноваційного розвитку на промисловому підприємстві. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : зб. тез доп. II Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 22 квіт. 2021 р.). Київ, 2021. С. 228-229.
10. Славкова А. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєної відбудови. Економіка та суспільство. 2023. №56. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081> (дата звернення: 09.08.2024).